

مقایسه تحلیلی و محتوایی اسارت‌نامه‌ها بر پایه تفاوت‌های جنسیتی (با تأکید بر سه اثر من زنده‌ام، سرباز کوچک امام، کیکاووس)

دکتر محمدرضا نصر اصفهانی^۱، هدی محمودیه^۲

۱- دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان

۲- نویسنده مسئول، کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی

چکیده

جنسیت پدیده‌ای اجتماعی- فرهنگی است و تفاوت‌های جنسیتی در جریان اجتماعی شدن موجب شکل‌گیری باورهای جنسیتی افراد بر مبنای شرایط اجتماعی و فرهنگی در جوامع مختلف شده و نقش‌ها و کنش‌های آن‌ها را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. ادبیات یکی از عرصه‌های ظهور جنسیت و تأثیر آن بر جوامع و انسان‌ها است و خاطره یک گونه ادبی است که به بازنمایی تصویر زندگی فردی و اجتماعی صاحب خاطره می‌پردازد و همین ارتباط تنگاتنگ با جامعه اثر، آن را به آینه‌ای اجتماعی تبدیل کرده است. اسارت‌نامه نیز گونه‌ای از خاطرات دفاع مقدس است که به سرگذشت آزادگان جنگ تحمیلی در دست قوای بعث می‌پردازد. بنابراین می‌تواند روایت‌گر نقش‌ها و کنش‌های متفاوت در جامعه جبهه و اسارت از سوی قهرمان و دشمن بر مبنای عامل جنسیت باشد. پژوهش حاضر به شیوه توصیفی و تحلیل محتوا به مقایسه تأثیر تفاوت‌های جنسیتی و جایگاه آن در نقش‌ها و کنش‌های قهرمانان و کنش‌های دشمن در سه اثر «من زنده‌ام» اثر «معصومه آباد»، «کیکاووس» اثر «مصطفی صادقی‌پور» و «سرباز کوچک امام» خاطرات «مهدی طحانیان» به قلم «فاطمه دوست‌کامی» می‌پردازد. جنسیت مبنای عملکرد و نقش‌های متفاوت اسرا و دشمن در جامعه اسارت است. و بررسی این تفاوت‌ها گامی در شناخت جامعه اسارت بر مبنای جنسیت متفاوت در قالب اسارت‌نامه‌ها است.

واژه‌های کلیدی: اسارت‌نامه، جنسیت، اجتماع